

VIII Українська олімпіада з лінгвістики

Особистий тур, 14 березня 2021 р.

Старші класи

Максимальна оцінка за кожну з п'яти задач — 20 балів

Час виконання роботи — 5 годин

- Окрім відповідей завжди **потрібно** виписувати також і всі знайдені вами правила та закономірності, а також відповідності словникового типу (переклади слів, значення окремих символів тощо).
 - Пояснювати, як ви знайшли описаний вами набір закономірностей, або «математично» його обґрунтовувати **не потрібно**:
 - *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс X-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до слова префікса X-»;
 - *краще*: «у даній мові форма множини утворюється додаванням до слова префікса X-».
-

1. Словосполучення

Данило Мисак

Подано словосполучення, розділені на дві групи за певною ознакою:

I	II
стара матір	великий мрійник
талановитий однокласник	нова однокласниця
велике немовля	поганий батько
безпринципний історик	справжня жінка

Завдання. До котрої з груп належить кожне зі словосполучень, наведених далі? Якщо ви вважаєте, що якесь зі словосполучень може належати до обох груп, обґрунтуйте.

невисокий помічник давня подруга дитяча письменниця
вродливий чоловік щасливий художник вроджений лінгвіст
весела бешкетниця сильна поетеса постійний відвідувач

2. Нухалк

Таміла Краштан

Нижче подано кілька слів мови нухалк із перекладами, а також спрощені (без зазначення довготи вимови) транскрипції голосних звуків у цих словах:

Слово	Голосні (по порядку)	Переклад
7asmus	ä ɔ	три
7atma	ä ä	помирати
7ulx	o	красти
man	a	батько
pits'	e	блідий
smaw	a	один
suca	ɔ ä	рука
tums	o	груди
yallak	a ä	сонний

Завдання. Надайте транскрипцію голосних для таких слів:

supt	свистіти	7uuyu	ім'я	sim	кедрова мотузка
ts'icw	п'ять	rapinki	змійка	yaw	вітання
yantsanlh	халабуда	muqw'lha	воша	k'ita	мізинець

Примітка. Мова нухалк належить до саліської мовної родини. Нею розмовляє лише декілька представників однойменного народу, що проживає в Канаді.

Символ 7 позначає гортанне зімкнення — звук між двома *o* в *o-ou*; *x* — звук, схожий на українське *x* у *ха-ха*, а *s* — на українське *x* у *хі-хі*; *q* — звук, схожий на *k*; *y* відповідає українському *й*; *ts* — українському *ц*. Літера *w* після приголосної позначає вимову цієї приголосної з витягнутими вперед губами, а в інших позиціях відповідає англійському *w* у слові *water*. Символ ' позначає особливу вимову попередньої приголосної. Символи *ä*, *e* та *ɔ* в транскрипціях позначають звуки, схожі на *a*, *e* та *o* відповідно.

3. Дунгіджаву

Таміла Краштан

Нижче подано дієслівні форми мови дунгіджаву разом із перекладами українською:

Слово	Переклад
bo:ŋi	помирав
njumbawu	показуватиме
gundaniyu	стрибатиме
bumbe	вбиває
dawariŋi	переслідував
njineŋi	сидів
mariyi	горів

Слово	Переклад
bambayi	бив
dawariŋge	переслідує
yowanawu	збиватиме
gundaniyi	стрибав
barandjeyu	стоятиме
yangu	ітиме
barandjenj	стояв

Слово	Переклад
bambaye	б'є
bumini	падав
ma:ngu	робитиме
njumbaye	показує
gembeyu	гратиме

Завдання 1. Перекладіть українською:

bumgu yande bo:wu yani dawariyu barandjenge

Завдання 2. Перекладіть мовою дунгіджаву:

падатиме показував горітиме
сидітиме вбивав робить битиме

Завдання 3. Мова дунгіджаву вимерла в минулому столітті, і дослідники встигли записати лише частину її дієслівних форм. Усі наведені вище та відновлені вами в попередньому завданні форми відомі напевне. А ось для таких слів точних перекладів не збереглося:

стрибає грав помирає робив збиває

Як найімовірніше записувалися ці дієслівні форми? Якщо ви вважаєте, що деякі з них одно-значно відновити неможливо, то поясніть чому.

Примітка. Дунгіджаву належала до пама-ньюнгської родини корінних мов Австралії.

Літера *ŋ* позначає той самий звук, що й *ng* в англійському слові *long*. Двокрапка після голосної позначає її довгу вимову.

4. Сесото

Таміла Краштан

Мовою сесото розмовляють переважно у двох країнах: Південно-Африканській Республіці та Лесото. Як наслідок, для неї склалися дві різні норми ортографії. Так, наприклад, слово «страус» у ПАР запишуть як **mpjhe**, а в Лесото — як **mpshe**.

Нижче подано деякі слова мови сесото, записані в тій чи іншій ортографії. Для частини слів подано запис в обох ортографіях, для частини — лише в одній або лише в іншій, а два з поданих слів в обох країнах записують однаково.

oache Kholu kalima kutloisiso kadima kgwedi nwa yohle 'nete
Kgodu lula hlompshoa nkwe ya titjhere phela nkoe tjhelete cha
nnete Mokgatjhane nngwaya chelete ntate 'me ea

Завдання 1. Для кожного з наведених слів визначте, в ортографії якої країни записано це слово. Для слів, які записано лише в ортографії ПАР, наведіть відповідники, записані за нормами Лесото, і навпаки.

Завдання 2. У якій ортографії записано слово **joang**, а в якій слово **shwa**?

Примітка. Сесото належить до нігеро-конголезьких мов. Вона є рідною для 6 мільйонів мешканців півдня Африки.

Нижче подано речення румунською мовою з перекладами українською:

- 1 **Învățătorii ai căror moștenitori cântau se apără.**
Учителі, спадкоємці яких співали, захищаються.
- 2 **Trădătorul a cărui cercetătoare va gândi se va muta.**
Зрадник, дослідниця якого думатиме, рухатиметься.
- 3 **Învățătoarele al căror domnitor se muta gândeau.**
Учительки, князь яких рухався, думали.
- 4 **Cercetătorul ai cărui trădători se îndrăgostesc se apăra.**
Дослідник, зрадники якого закохуються, захищався.
- 5 **Domnitoarea a cărei moștenitoare gândea cântă.**
Княгиня, спадкоємиця якої думала, співає.
- 6 **Cercetătoarele ai căror domnitori vor cânta se îndrăgosteau.**
Дослідниці, князі яких співатимуть, закохувалися.

Завдання 1. Перекладіть українською:

- 7 **Domnitorul ai cărui cercetători se apărau gândeste.**
- 8 **Moștenitoarea ale cărei apărătoare vor domni va cânta.**
- 9 **Trădătorii a căror învățătoare se îndrăgostea se mută.**

Завдання 2. Перекладіть румунською:

- 10 Мислителька, спадкоємець якої править, захищатиметься.
- 11 Зрадниці, княгині яких рухалися, закохуватимуться.
- 12 Захисник, учителі якого думають, проводив дослідження.

Примітка. Румунська належить до романської гілки індоєвропейської мовної родини. Нею розмовляють близько 25 мільйонів осіб переважно в Румунії та Молдові. Літери *ă*, *â* та *î* позначають особливі голосні, а літери *ș* і *ț* — особливі приголосні румунської мови.